

АРАДУВЛ
1923-ча
шера денз

№ 92 (2613)

Ера, 16 ноябрь, 1961 шу.

Max 2 кеп.

Чоагга дегаш гюзданын бар 12-ча ноябре кренинг-заводеа кыяхегамгой: шера план коо-
чашъян № 3-4 йолча коммунистическы кы-
ахегамга установна коллективо. Воккхыга вола
оператор группиргорг Г. П. Седыха вахта
йолча хана хилар из докка гылау.

— Берригача технологаща тлабирзза дына
кыахегарыа баынап из толам, — дувд установ-
на начальница В. К. Гайда. — Семилетка
коолагыга шера план кооачашъярх заводе
эграра хылыа рапорт оаха деннад. 1962-ча ше-
ра чотых иттах эшелонаш мекхдакыа тлехдына
продукташ ялара жы ярыжн сменаша.

Чарна тлехыа, 13-ча ноябре, шера план

кооачашъярх рапорт делар кхелыгыча ком-
мунистическы кыахегамга установнерча крени-
нгисташа. Цун начальница А. Г. Бурлакова
аалар:

— Семилетка коолагыга шера план 14 ноя-
бре кооачаш дош деннадар оаха. Оаха сийле-
да кооачашдад тхой дош.

Укхаз кыастыа дына балхаш даыд коолагы-
бола оператораш новыгостий Удалов, Кленов,
Фролов, Павловский керте татгача бригада
технологаша. Массаз а тлехкооачымо дар
нормаша.

Кренинг-завода уж шаккыа а установна тлан
семилетка дытлыгыча шера чотых болх беш а.

IV. Дунен капитализма кризис

Американски монополия а цар английски фран-
цузски созиначи а гучача новостот до з-
да четта рванитиски, захватитиски де лерхара
кжайкадеча, социалистически пачахалкншанте е
ропейски кчича меххаште дхулара тлом кйиче
малхбузгенгермански империализмана. Европа на ю
кче юхаметтаотабеш лат машара а дерригача ха
кый кхерамзленна а кхерам тлатесса агрессе кхерам

Цу тайпара, кӱоргарча, чӱоргӱача вӱашдурхален
ша чурӱ юз дурен тӱара импералистически систем
кӱахьегамӱа капиталӱа юктерча цӱакна тоам хи
ийш йоадча моастагало, халкӱахь монополен
юктерча вӱашдурхаленаша, дегӱайоагча милитариз
мо, колониальнӱа система йохаро, импералистичес
ки мекхаша юктерча вӱашдурхаленаша, кӱам
кӱонача паччахьалкхенаштен кӱаьнача колонизато
ски паччахьалкхенаштен юктерча конфликтташе
вӱашдурхаленаше, кертерча даьке чехка дегӱай
гаш латтача дурен тӱарча социализмо юз, йох
имперализм, цун низ бохабарӱа из хӱалан яран т
дода гӱулакх.

(Діахододар 2-ча оагіо тІа).

СОВЕТСКИ СОЮЗЪ КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ПРОГРАММА

(Дихододр. Долалур 1-гича оагог тла).

Монополистически буржуазна кхыметтел ядерни герзаца а могаргдац исторически деглардац кохатоха. Адамашта ше майрра яйсай капитализм. Блэв мил-лионаш болча наха гу капитализм — экономически

V. Дунен халкый болхлой класса революционни болам

Дунен халкый болхлой класса революционни бо-ламо дериридунен-исторически котало яккхай. Кер-тера пун котало — дунен социалистическая система. Котьяннача социализма ший кхыкамца капитали-стически дунен кхыкегамхой хыкыталаш револю-циона деглардац, империализма дукхал кхыкамса лоттабача цар дот айду, хылта цу кхыкамса хыал бок-кача боараме аттача доакх.

Капиталистическая общественность шийна чухь хы-хул, соудул, чоагоглы социализма котало йалаште есац дола социализм нызаш. Дунен арены яннай дун-нен халкый пролетариата керда отряд — Азен, Аф-рикан, Латински Американ мукъадыннача, кхычар лоламе долча, колониализм, мехкий кхыта болхлой болам. Хыа хынай дегла а яккый марксистско-лен-нински партерш. Царех кулаш лат сий дола, массане а кхыабалбеш бола, дукха кхыкегамхой шийна тле-хыа бугаш бола национализм ныз.

Дунен халкышта юктерча революционни боламо империализм болхлой класса муларашта юктер-ча цун гончаштен дукхаларча кхыкамса йалаште йокхаа опыт йоаыш. Из идеологически диканга чоагог-бенаб, цун хыанз дика влэшгехыа бокха низи докха денали да. Деглабоагаш латт, йалаште дук-ха кхыкегамхой чубаагаш болча профсоюзни бола-ма лоархам.

Капитализма мехкаш масса хана классови кхыса-маша чухадеш да. Ший экономический политиче-ский хыашташ бахыан болхлой классо лоттаду дена-лола кхысамаш дараж латт. Болхлой класс, кхы-кегамхой цыга кхерам лоттабача йиннаб буржуа-зын классови оалала. Ший йалаш ца дохитта гертеш, финансови олигархе нызаша толабара методех ийца ца леш, болхлой класс цун организациони йеахара, цар барт эгларба, национализм дунен халкыйни профсоюзни болам бохабара тайп-тайпарча кхыча-принемех а пайда ийбу. Профсоюзни, кооперативни, кхыболчен организационни керте латтараш кхашаца ийбу цо, болхлой бюрократи дукхагйа го, промышлен-ности, муниципальни организациа, паччахыалкен ап-парат парна пайда боагаш йола мотти-гилаш а телаш. Коммунисташта дукхаларен, болх-лошта дукхаларен законаш, коммунистически партерш-на гучахь болх ца байтар, дукха коммунисташ кхы-бола хылаха латта болхлойни балхара длабара, пред-прятешца йахара списнаш увттар, гулакхара бара-раш «тешаме» бий текхар, демократически кепайоа-зона дукхала полицийски репрессияш я, тема нийзи новосталца забастовкаш йоахара — цу дериригех империалистически буржуазе правительстваша хад-данза лелаш методаш хынай.

Кхыахь кхыахьтаца капиталистический мехкий ре-акционни нызаш дукхал отта могарглош дац чоагог-луш латтача демократический социализм нызашта. Ка-питалистически паччахыалкенашта юкче кхысамса хыагйа хилар, социализм болхлой боламен деглардо-гаш латтача нызашта хылахаца цар чухадлоша да-кхыа барт-чхоагог яц хылаха дик. Империалисташа болхлой ре-акционни союзаш влэшгехыа, влэши до-говораш ду, социалистически мехкашта хына ца леш, революционни кхыам-мукъадакхара боламе а дукхал ерпейш йола тема бокхаша базаша хыа. Дук-хаца европейски паччахыалкеный реакционни бур-жуазе машар латтача хана хынайлай кхыча мехка-ча эскарашта шой мехкий налараш.

Буржуазни герт Октябрьски революцией социализ-ма коталонехи цхыа лоархам болаш йола уроках эца. Цо капиталистический строя чованши айлаши кхыла-даха кердача средстваш пайда эц. Цу ерригача средстваш капиталистический мехкашарча револю-ционни нийзи болх халача бокхача а царна могаргдац кхыкегамш капитализм юктера влэшдухаленаш меть.

Хыанз дунен тла болхлой боламе диканга бола лотташ хыахьтаб. СССР-ен ерригача дунен социали-стический системам толамаша, дунен капитализма кри-зис чоагряларо, наха юкче коммунистический пар-теи лоархам ланхбаларо, реформизм идейни йохаро, кхыкегамхошта пайдане долаш хоадмболлаш хий-дац классови кхысамса хылаш. Реформизм хыанз а чоагог лоттеш йолаш йола мехкаш а тлехыа болхлой болам лоархамболлаш ахрехыа герт.

Кердача исторически лоттаме дукхача мехкаш-ара болхлой класс капитализм дла а яккхалехыа бур-жуазега чакхадхитта йиш йолаш я, моллагйа йолча ре-формайл гайна докхалга дола, болхлой классан ре-волюции котыкхар дукха, социализм бахыан длахо цо лоттабу кхысамс деглабоалабаран санна ишт-а кхыам дукхагйа долча дахыа а вахара лоархам бола гулакхаш. Демократический машар безаш долен нызаш влэшгаш а деглаш, болхлой классыа йиш а доал деш долча глосарашка кердача дунен тема еш йола кийчо соцайтта, локальни тлеша хыоадредоаца оттаде, экономикаш машара гулакхаш пайда эцйтта. Кхыкегамхой, дукха халкыш бахына нах влэшгаш а толах болхлой классыа йиш а тлэгертеш йола фа-шистски реакци юхатоха, машара общенациональни программа кохачаштелта, кхыам ший лоламе хилар, демократический бокхашах яхар, халкыа вахара хыал дикна тоадар влэшгехыа.

Болхлой классыа кертера моастагйа — капитали-стический монополист. Иштта моастагйа ва из ахар-хой, ремесленникий, горюдерча кхыболча нагича собственникий, дукхагйа болча гулакхара барийн ин-теллигенция, кхыметтел цхыболча юктерча капита-листий а.

Болхлой классо толах йола кертера хыама капи-талистический монополист дукхал ерзаю. Монополист доазув доаца йалаш дладекхар чоагог дезаш да кхыам деририг кертера доакхыш. Цо торо хулитт фи-нансови олигархе йоткыама дукхал латташ дола дер-риг демократический боламыш влэшгаш а тлехыа ныз бола цхыа антимонополистический тоагол де.

Монополист доазув доацаца йалаша дукхаларча кхысамса программа, ший союзникий таханара хыаш-таш лархыа ца леш кохонара хыашташ а лоархам от-таю пролетариат. Халкыа дукхагйа пайдане долча хылахаца шерра национализацияш яра тлехыа из. Цо хыаллоц радикальни аграрни реформаш а ахархоша дладекхарш, хыалта «Лашта, цу тла болх бешатта» аха лозунг чакхадхыа а герт.

Пролетариат халкыа кхыча доакхышца цхыа-на шерра демократ бахыан лархыа чоагог кхысамс лоттабу. Демократический бокхаша дла-хыа парламента йалаша доазув оттаде, йалаш моно-полеша оттабашыи бей дикхитар дукха конституци хуца, парламентаризмаша моллагйа фашизм хыла-ла гертча финансови олигархе курсу хына-ре дукхалотта оарцагбоах цо нах.

кегарий, юк-юкче хулача кризисай, даим бе болх ца хилара, кхыла, оахкый хысаме производительни нызаш кохачадара строй, даим тлеша кхерам шийца бахыш йола строй хилар. Адамий та безам а бац е товрг а дац ший исторически ха яккхыа яннача ка-питализма системаца.

Цу кхысаме чоагоглы болхлой классыа берригача кхыкегамхошара цхыоагог. Болхлой классыа фео-далный юхедисаршен монополей йоткыам дукхала кхысамс лоттабача кхытабу ахархой — ший кертера союзникий. Болхлой классыа союзникий хулаш латт дик-ка гулакхара бараш, хыалта иштта капитализма проле-тарей хыла тла оттабаш, общественни вахаре ху-цамаш хыла дезаш хилар кхетадеш йолча интеллиген-це дикна докха дахыа а.

Монополист дукхаларча общедемократический кхысамс социалистический революци гайнакхыа, гаргаз цо из. Демократ бахыан бола кхысам — социализм бахыан лоттабача кхысамса дахыа. Демократический болам чоагогбалара хыежыа, дукхагйа ланхула нахыа политический сахкытаме боарам, дикан-га гуч хул царна бокхонца йолча кхысамс лоттабача диканча хыалген бода нийк алхыа социализм хыабел-лаш хилар. Из кхысамс латтача хана правосоциали-стический реформистский иллюзий длавоц, хыахул социалистический революци политический армий.

Социалистический революци, кхыам-мукъадакхара антиимпериалистический революци, халкый демократический революци, шерра ахархой боламыш, фа-шистский кхыдола тиранический режимаш йохар дук-ха халкыш бахына наха лоттабу кхысамс, кхыам йоткыа дукхалара общедемократический боламыш — уж дериригаш влэшгехыа капитализм калгалла тол-хаш а йохаш а йола революционни цхыа процесс а хыла.

Хыла мехкара пролетарский революци, дунен соци-алистический революци дахыа из хиларах тарра, цу мехкара болхлой классыа халкыш бахына дукхача наха йохак. Заказах хулаш яц революци. Ахархара тла а ена халкыш длавоцла йиш а яц из. Из хыахул капитализм чурен дунен халкышта юктерей чоагог-гаш влэшдухаленаш бахыан долаш. Котьяннача про-летариата йиш яц юкчыха мехкара халкыш чхыакхыа ирзале длавоцла, цунца ше яккхыа котало толха а ца еш.

Кхыболча марксистско-ленинский партерша цхыана Советский Союз Коммунистический партер ший интер-национальни декхар дерхй, дериригача мехкашара халкыш влэши кхотадарла, деририг чуря нызаш оар-цагдехара, активни хилара, хыалта дунен социали-стический система нызаша чоагогале а луваш моллагй-а а революци яккхыа гертча мехкара халкыа гула-кхашта империалисташ юкче ца глоритийта. Е юкче гертча царна лархыа чоагогале хыа тохара тлехыа-хар, хыалта цунца контрреволюция империалистиче-ский экспорт ца ейттар а. Контрреволюция экспорт ца ейттар хурда, нагахыа санна кхыкегамхоша, шой мехка кхыам суверенитет лора а еш цун терри-торя тлара кхыча мехкий тема базаш длавоцла, из агрессивни тема бокхашта юктера бокхыла влэш-гехыа доакх.

Коммунисташа цхыакхыа лархыа а дац «терхыа» а дерхйа революция бода нийк алхыа паччахыалке-нашта юктерча темаца глорла бола аныа. Социали-стический революци темаца ювзана хыла езац яц. Империалисташа кхыа баша шакка дунен тлом социалистический революцией чакхыабанале а, бакыда революци цхыакхыа тлом боацаш хыла йиш я. Болхлой классыа дерхйа сыйлах-донкха гула-кхаш дунен тлом боацаш чакхыа йиш йолаш да. Хыанз цу гулакхыа, цхыакхыа ца хынача тайпара дика хылаш еттад.

Болхлой классыа цун авангард — марксистско-ле-нинский партерш герт машар нахыаца социалисти-ческий революци чакхыакхыа. Из болхлой классыа дер-ригача халкыш хыаштаца, мехка дериригача кхыам хыаштаца нийслуш хурда.

Хыанара хылаша дукхача капиталистический мехкаш ший хылаха латта отряд керте а йолаш болхлой классыа йиш я болхлой халкыш фронт а тайп-тайпарча партершен общественни организацион-цен барт хиларен, политический гулакхаш леладарен, кхыча хыла йиш йолча формай а ларда тла дукха дук-хагйа бола нах влэшгехыа, гражданыи тлом а боа-цац, паччахыалкен йалаш хыаданкхыа, производствыа кертера средстваш халкыа бе глорла йалаше. Дукха-гйа болча нахца чоагогале а луваш, капитализм цен помещикашен барт хилара политикта йиш ца тутача оппортунистический элементаша меттла хыла а толах, болхлой классыа торо я халкыа дукхалара ре-акционни нызаш ешаде, парламент дукхыа а дукха-гйа бараш шийна тлехыа баха, буржуазе классовой хыашташ гулакхаш деш йола кечал йолчара цунах кхыкегамш халкыа гулакхаш деш йола кечал е, парла-мент арахыа дукхыа нах юкче бола шерра кхысамс боарнаб, реакционни нызаша еш йола дукхале йо-хыа, социалистический революци машаре чакхыакхыа хыланза даргдоаца хыалаш оттаде. Из деририг а де йиш хургыа алхыа докхыа монополистический капи-тала дукхал, реакцона дукхал, коаргта социальни ре-формаш яра тлехыа, машаран социализмнен тлехыа боллоша, дукхача ахархоша, юктерча бахача горо-дерча наха лоттабу классовой кхысамс шерра, хад-данза деглабоалабар нахыаца.

Эксплуататорский классыа халкыа ныз барга яннача хылаша машара доацаш социализма дола йиш хилар даха кхаба деза. Ленинизм хые, историче-ский опыт бак а лу, доал деча классыа шой ло-ламе йалаш хыалургдац, яхаш. Цу хылаша классо-вой кхысамса кхылаша боарамы формаш пролетариат-таргуч чоагогале дукхыа-дукхыа болча нахыа ло-ламе реакционни глосараша еца дукхален нызаша, социализм бахыан лоттабача кхысамса цу евок етаци цу глосараша ныз барга хыежыа хургыа. Социализма долару цу евок способо реальни торо хыла мехка кхыаоташ хадда долча исторический хылашаца.

Хыла тарлурдолаш да, социализм нызаш дукха-гйа дегладоаца, болхлой болам чоагоглы, капита-лизма позиция меллуца хылаша цхыадолча мехкаш-а, Марисан Ленин халкыа хыа а гучадыннача тай-пара, производствыа кертера средстваш йохыа барт я буржуазен, «хыаца» — пролетариатан пайда-негйа хургола ситуация оттар.

Революци котыкхара тлехыа болхлой классыа лоттабача кхысамса толам тийша хурбо кхысамса ерриг формаш — машаре яраш, машаре йоапараш, парламентский яраш, парламентский йоапараш — цун цун партер йоварах а кхысамса цхыа форма вохь формаша геттара чехка, дададоацаш хуца ховш хиларах а. Дериригача мехкашта социалистиче-ский революци кертера закономерностац цааш дае а, кхыам исторический хыахынача башхалонашен тра-дицешен хыду революционни процесс специфический хылаш пролетариата глорла кхычара тайп-тайпара формаш темпаш. Цох доал дукхача мехкаш пролетариата диктатурана тлехыа лоттабу кхысамс деглабара лараш хыла меташ а уж хыланза даргдо-наш а хилар, социализм хыалтеца общества полити-

чески организацие формаш тайп-тайпара хилар. Цхы-бакыда, капитализмагара социализмагара долар мол-лагйа формах хула а из хургда дукхал революцие нахыаца. Социализм хыалтеца хана кердача, халкыа паччахыалкен йалаша формаш мелла тайп-тайпара яе а, цар чулоацаш ца ба — йнзаш йола демократи, кхыкегамхошта еша демократий шийца йола пролета-риата диктатура.

Буржуазни республика, кхыметтел дериригача хал-кыа, кхыам юктерча, классый боацача лоламе лозун-гашца сийдрьякхыа еггара чоагогале демократический яр а, гулакхыа тлехыа — производствыа средствый цхыа-цаболча нахыа капиталистический доахыа юсац хы-ларох — буржуазе диктатура, коана чу бокхал кхе-зыгача капиталисташа дукхыа а дукхагйа болча кхы-кегамхошта эксплуатаци яран уж толабаран йола ма-шина хыланза ялац. Ший паччахыалкен классови оамал кхылакхыаш йолча буржуазен нийса дук-хыа а йолаш, болхлой классыа кхылакхыаш пачча-хыалкен классови оамал.

Пролетариата диктатура — из я дукхыа а дукха-гларийн кхыагйабарашта тлоагаш диктатура; эксплуататорашта дукхал ерзал, халкыш кхыам-ши тлоадара дукхал ерзал, саро сага еш йола масе тайпа эксплуатаци диктатура глореза я из. Пролетариата диктатура кохачашу болхлой классыа хыаш-таш дац а леш, дериригача кхыкегамхой халкыа хыаш-таш а; цун кертера чулоацаш ба ныз бар а доацаш, хыла хылар, керда социалистический общество хыар, цо лараш социализма моастагйах лорадар.

Болхлой классыа дериридунен исторический мисси кохачашыра йохарам бола хыал да цун мулараш дехаданца хилар дладекхар. Цхыан бартагйа гула-кхаш чакхыа хыла кхотанача болхлой классыа дук-хыа лоттабургдац империализма чхыакхыа а басте-он. Машара тлехыа, кхыкегамхой вахара хылаш тоа-дара, цар демократический бокхынаш паргитон лора-ра, шерра тлехыа лоттабача кхысаме хына ца леш, йалаш хыаданкхара социалистический обще-ство хыларан тлехыа лоттабача кхысаме а социал-демократический партерша гулакхаш леладар лувш я коммунистический партерш.

Цунца цхыана коммунисташа критика ю социал-де-мократизма идеологический позицияш «аттхыарча оппортунистический практиканен, гучабоах гучахыа буржуазе оаглонгхыа бахына, болхлой классыа тради-ционни социалистический дладекхарш тлара бахына соци-ал-демократе аттхыарча лидераш.

Коммунистический партерш дунен революционни бо-ламе авангард я. Цар дладекхар, марксистско-ленинизм йохалурдхилар, йиша коммунизма сыйлах-йохыйн идеалаш длавоцыйттар совгйа, уж практике чакхы-ах а могарглошаш шаш хилар. Реакце влэшгаш-кхыацаша нызаша бокхаша могарглошаш чоагогбенаб хыанз дунен халкый коммунистический болам.

Коммунистический болам дегла а боагйа, чоагог а лу тайп-тайпарча оппортунистический тенденция лотта-бача кхысаме. Хыанара хылаша коммунистиче-ский боламе кертера кхерам ба ревизионизм, аттхы-чаро оппортунизм, уж буржуазни влияние тлара йоа-гаш хиларах. Марксисташа тлехыа шаш юхыоуш бол общество дегларен классовой кхысамс керда-гйа дола хылаш лархыанза даргдац яхача дувцарашца

VI. Кхыамаш-мукъадаха болам

Низ болча кхыамаш-мукъадаха революцией зама еттай дунен тла. Нагахыа санна империализм кхыам ший лоламе хилар дукхагйа долча халкыйн корта-мукъай йохаш яе, колониализм кхыаца дола дла-варашца уж дикхыа дае, социализм хылашар ныз-лоткыа кхыамаш-мукъадаха революцией зама йохалурд а. Кхыамаш-мукъадаха революцией низ болча талгено нув хыежыа длавоцхыа колониализм система, йохыа империализм тлалата йишленаш. Хыла хынача колониий ах колониий метта хыа а хынай, хыахулаш а латт кхыа суверенни паччахыал-кенаш. Шаш деглабара кердача хана цу деннад цар халкыш. Керда вахар коларашши дунен хал-кый политикана юкче дика дика лоацараш хына. империализм юхаше бола революционни низ хына хыалгиттад юх.

Цхыабакыда, кхысамс хыанз а чакхыабаннаб. Ко-лониализма глосараша тлара длавоцла халкыш мукъа-дара тайп-тайпара лагаш тла хыахад. Царех дук-хыа дараш, кхыам паччахыалкенаш а я, экономиче-ский шой лоламе хыла а политический шой лоламе хы-лар чоагог а герт. Империализм реакционни проимпериалистический режимаша дукхал лоттабача кхысаме хыалгитташ латт формальни шой ло-ламен, хыалта, бокхалдар ахыа, кхыча мехкий мо-нополист политический экономический карадолча мехкий халкыш. Кхыча мехкара бахына шаш дола дладекхарашта дукхал турнала кхысамс лотта-бу хыанз колониализм глосараша тлара юхыоуш дола чакхыа.

Кхыа суверенни паччахыалкенаш юктейолац е империалистический паччахыалкеный системана а е социалистический паччахыалкеный системана а. Цхыа-бакыда царех дукхыа а дукхагйа яраш хыанз а дунен капиталистический боаха юктера йохаленнац, цар цига кхыаста моттиг лотце а. Уж хыанз а капитали-стический монополист эксплуатаци еш дола дунен да-кыа да. Империализмаша шаш кара хилар цу мехка-ша дладекхарашца, уж «дунен юрта» лоархам болаш хурда, ах колониализм эксплуатацие объект йолаш дусарда.

Социализм дунен система йолаш хиларон импери-ализм метгларон мукъадыннача мехкий халкышта хыелт куча юхыахылар, башшераша тлехыадиса латтгиле кхыла дикхыа, экономический шой ло-ламе хилар перспектива.

Кхыам хыашташа дладек колониализмаша юхедиса-раш дладекхар, империализм дола овлаш дладекхар, кхыча паччахыалкеный монополист юстарышар, кхы-мий промышленность хыар, феодальни порядкыш цу-нах юхедисараш дладекхар, берриг ахархой юкче а болаш царна пайдане хургодола тайпара аграрни хуцамаш дар, шой лоламер, машар беза арахыа политика чакхыах, общественни вахара демокра-тизацияш я, политический шой лоламе хилар чоагогидар. Кхыам юктера декхараш кохачашар хыаш долаш да кхыам деририг патриотический прогрессивни нызаш. Из я уж влэшгехыа торо хулитт йола лард.

Империалисташа дукхалара политикта чакхыоа-кхыа патриотический демократический нызаш шерра влэшгехыацаша мара тлехыаца даргдаш кхыча мехкий капитал. Феодальни чоагогленаш юхоргыац юктер-ча демократический боламе низо мара. Дукхыла коаргтача, аграрни хуцамаштен шеррача ахархой боламан мара могаргдац производительни нызаш де-гйа ца ухитташ сендеш юктерча башшерех юхедиса гулакхаш дладекхар, кхыаста Азен, Африкан, Латински Американ халкышта халкыаца сенда ира латта кхачан проблема кохачаше. Демократический бокхы-наш кхыамаш хылаша кхыаца, паччахыалкенаша доал деча хынаре дика лоттача халкыа мара могаргдац политический ший лоламе хилар чоагогиде.

Дериригача кхыамаш декхараш чакхыахара кертера хыал — хаданца империализма лоттабеш бола кхысамс. Империализм герт халкыа хына колониеш ахнолошеш капиталистический боаха система чухь соца, цунна юкче цар нийса бокыо ца хилар чоагог-де. Хыанара коммунизма кертера чоагогале Аме-рика влэшгехыацаша Штатий империализм я.

кхыла а кхулаш, ревизионисташ бокхалдар ахыла коммунистический боламе юкче буржуазно-реформист-ский идеолог йохараш ба. Уж герт марксистско-лени-низма революционни дот дохаде, социализм бола болхлой классыа, кхыкегамхой халкыа тешам боае, им-периализма дукхал шаш лоттабача кхысаме болхлой, кхыкегамхой герах баха а царна демобили-зация е а. Ревизионисташа харц баха а царна социалисти-ческий революци пролетариата диктатура исторический хыланза яргиташ хилар, марксистско-ленинский партер хыалте дладекхар лоархам, йохыа пролетарский интернационализм лардш, национализмаг болу. Еггара чоагогале ревизионизма идеолог юктейах йохыа коммунистический Союз программана.

Вож кхерам ба революционни теори творчески де-гларца цхыакхыа тарлургоаца догматизм сентанте-вон, цар дукхача нахах хоадобу, кхыстабу комму-нисташ, революционни гулакх бе-баша доацаца боах уж е революционни кхысамса юкче ахрехыа авантюристический гулакхаш леладарга бут, хуцаду хыал нийса кхетадара а болхлой классан дериригача демократический нийзин хыашташ кохачашара хыа-лача кердача торонех пайда ецара а дукхале го. Дог-матизм сентантшон, нагахыа санна царна дукхал хаданца кхысамс ца лоттабача, иштта цхыацыйла-партерш деглабара цу е вож етаци кертера кхерам а хына длавоцта тарлургыа.

Советский Союз Коммунистический партер дерхй ревизионизма, догматизма, сентантшона, моллагй-а тайпара дае а ленинизма глоруваларца машар хургоаца кхысамс лоттабарт длахо а дунен халкыш-та юктерча коммунистический боламе чоагог-ло чоагогйара, социалистический лагерь чоагогйара хы-ланза даргдоаца хыал.

Коммунистический партерш шой лоламе а я, цар шой мехкий хыалдача хылаша хыежыа политикта а увттар. Цар шашта юктера гулакхаш увттару цхыа-тарра бокхынаш хилара, пролетарский интернациона-лизм принципни ларда тла. Цар шой лоламега кхе-та а кхеташ координаци ю шой балхашта, шаш ца йолча дунен халкый кхыкегамш арме балха доакхыш хиларах тарра. Империализма дукхал, машара, де-мократена, социализма тлехыа лоттабача кхысаме коммунистический партерш дунен халкый Советашека тлешаца Декларацие Заявленен юктерча декхарий хыахыа вежарашца йолча партерша цхыана дац лоархамашши выводиш цхыахыла лораш, ерригача коммунистический партерша а санна, Советский Союз Коммунистический партер ший интернациональни де-кхар дерхй.

Марксистско-ленинизм, пролетарский интернациона-лизм принципни ларда тла дунен халкышта юктер-ча коммунистический боламе чоагог-ло хадла лораш, из чоагог-ло йохыа тарлургола гулакхаш ца дайтар, кхыам ший лоламе хилара, демократена, машара тлехыа, социалистический революци декхараш толамца кохачашара, социализм коммунизм хылаша тлехыа лоттабача кхысаме котало яккхара хыланза даргдоаца хыал да.

КПСС-а тлехыа тлешагйа хана а шийна, могар дерда дериригача мехкашарча коммунистический сыйлах-йохыаца арме муларий цхыоагог чоагогйаран уж кхотадаран.

Халкышта ю кердача формех йола колониализм эксплуатаци кердача методашца дла ца ялийта герт империалисташ. Мукъадынна мехкаш шой дола кхылаша ца дайтарца цар яккхыа кхыамаш-мукъадаха цера хылайта а цу мехкашара кхыамаш-мукъадаха дикхыа империалисташа пайда эц ерригача средствах (колониализм тлешах, тема бокхыа, заговорех, террорех, подрывной балхыа, экономический лоткыа-мах, кхыах, ецарах). «Гло» дара куч увттареш уж герт цу мехкаш кхыанара позитив чоагогиде кер-дараш длавуцеш, шой социальни чоагогиде шерге, кхыа буржуазни шашхыа яккхыа, тема-дисциплине-ский режимаш увттар, йалаша керте шаш якхар дер-голаш йола маринетшон хыае. Кхыамаштен пле-маште юктерча моастагйа дладекхар доаллача гер-зах пайда а эцаш, империалисташ герт кхыам-мукъа-данкхара боламе барт эгйае. Империализма цхыоа-го йолаш да моттигера эксплуататорский классый ре-акционни глосараш а.

Цу тайпара, кохонача суверенни паччахыалкенаш-та а дериригача шой лоламе доацаца мехкаш а хылаша латта кхыамаш декхараш кохачашара кер-тера моастагйа цунна йола кертера дукхален а йо-лаш юсац я империализм.

Кхыам-мукъадакхара революци йистейлац полити-ческий кхыамаш-мукъадаха яккхара. Из ший лоламе хилар мела а хурда, цунах финция а хургыа, нагахыа сан-на революцие социальни экономический вахара юкче коаргта хуцамаш а ца дой, кхыам юхаметтагйара кертера декхараш кохачаш а ца дой.

СОВЕТСКИ СОЮЗ КОМУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ПРОГРАММА

(Дахододар. Долалур 1-чен, 2-чен оаг10ш т1а).

хане, дукха этапаш йолаш хила тарлурда. Мукъа-
дийннача мехкашка исторически а социално-эко-
номически а хьалаш тайп-тайпара хилар бахъан до-
лат халкха революционни творчества социални
прогрессана г1абодача новкъа дукха шой тайпара
формаци тешаши юкхьохоръа.

Колониализм н1з-Юкхьама к1алхардана хал-
къаш малаг1а новкъа г1орда — дегаахара капитали-
стически новкъа г1орда е капиталистически боацача
новкъа г1орда — из да цу халкъашта хьалхашка
латтача керттерча дешах ца1.

Фу дала тарлу царна капитализм?
Капитализм халкъа долча л1азни н1к ба. Цо
лалашдурдац экономика чекха дега1аоаг1а, къел
д1аоаг1а; социални н1ксо цу хилар к1оарг-
лурда. Юрташ капиталистически наькъаца дега-
яхара ахархой кхы а ц1оаг1а бахарах бохорба.
Волхашка кхоачаргдар да е капиталисташ б1ахьи
бара сахоадош къахьегар, е даькъазыаькъа белхаз
арми хьалыяр. Юнкхача капиталистара конкурент-
ни къовсаме х1алакхьегар каг1и буржуазни. Дукха-
ча нахага д1а ца кхоачаш дусарга культуран деша-
ри беркаташ. Интеллигенци ший талантш йокха
езача кхоачаргъа.

Фу дала тарлу халкъашта социализм?
Социализм халкъий кортамукъаленен пр1азеген
бода н1к ба. Цо лалашду экономикен культурун
чекха дега1ар. В1ашерашка доацаш, ц1ан т1ехъен
хана цо т1ехъабисаца мехкаш индустриални пача-
хьалкхе ю. Ший цулоацама диллача планови соци-
алистически экономика дега1ар тояларен экономи-
ка я. Саго сар воацавар юкхара д1адакхарца д1а-
доал социални н1ксо цу хилар. Иниза д1аоал бел-
хазал. Социализм л1алашбу беррига ахархой л1аьтан-
ца, царна боахам дега1аолабел новкъостал ду, шой
лоламе хилара наькъаца цар къахьегаме низаш в1а-
шаг1аох производствени кооперативашка, царна юр-
та боахама дикаг1а йола техникен агрономически ил-
мен ю. Ахархой къахьегаме овсарег1а а хул, х1аьта
лаьтто дукхаг1а беркат дала а тарлу. Социализм
лалашду болхлойн берригача къахьегамхой мате-
риални а культури а вахара боарам ланкхара хил-
лар. Социализм боадоннен дешар ца харан юкхара
хьа а даькъе х1анзарча культурага дуг халкъ. Хал-
къа пайдана д1а творчески балхаш де шерра то-
ронаш кхоач интеллигенца.

Царех н1к харжар халкъий шой г1улакх да.
Х1анз дунен т1арча н1зий соотноренех, дунен т1арча
социализм системо де йиш йолча г1онах хьалха хин-
наца колонешкарча халкъашта шойта г1ойде йолча
тайпара хоадорда из дош. Цар харжар классови н1-
зий соотноренеха хьаже хурда. Дукхаг1а д1а к1а-
ма хьашташ жоп л1уш бола капиталистически боа-
ца дега1адар н1к лалашбу болхлой класса, къахье-
гамхой, юкхара демократически болама къовсаме.

Экономически эсала дега1адарча мехкашкарча
халкъашта хьалхашка шерра перспективаш хьаьла-
лу къамий демократен пачахьалкхе в1ашаг1аоларен
дега1арен новкъа. Къамаш д1аьза шой л1оламе хилар
лалашдара т1ехъа, шеррача демократена т1ехъа, им-
периалисташта дукхалара, феодалишта дукхалара,
демократически революци чакхьаллаца д1ахьара
т1ехъа къовсаме л1аьтабеча дерригача прогрессивни,
патриотически н1зий блок я къамий демократе пач-
хьалкхен политически лард.

Дукхача наьха классови къамани сахкетам хад-
данза лаклуш хилар общество дега1ара х1анзарча
ханара характерни белгало я. Импералисташ ц1оаг-

VII. Буржуазени реформистский идеологена духьалара къовсам

Х1анзарча дунен т1а ший идеологена юкхе к1ьза
къовсам латт — коммунистически буржуазени. Из
къовсам — адамлен духовни вахаре г1уш бола капи-
тализмагара социализмага далара исторически про-
цесса белгало я.

**Кердаца исторически мамо пролетариата револю-
ционни мировоззренена майора йола г1оръяна кот-
ло енай.** Марксизм-ленинизм хьалха латтача
адамлен уйлай да хилар.

Буржуазен хьехамаштен школаштен исторе тох-
нам ла маг1анзар. Царна мага а маг1анзар е могарг а
давар вахара хьаьттадеца хаттарашта илман жоп
дала. Буржуазни х1анз дукха а адамаш шойта т1е-
хьадоахарг1ола идеяш уьттае могарг1ола хьале яц.
Капиталистически мехкашка дукхаг1а нах д1аьхел бур-
жуазни мировоззренца. Буржуазе идеологи
к1орг1а кризис л1ушаш я.

Иальмаме дукхаца адамий сахкетаме хинна рево-
люцион переворот — чоалхен йаьхен процесс. Соци-
ализм дунен системо дукхаг1а коталонан мел йоаха,
дунен капитализм кризис к1орг1аг1а мел хила, клас-
сай къовсам дукхаг1а ир мел лу дукхаг1а дега1аоаг1а
коммунизма т1ехъарча къовсаме адамаш
кхотадаларан оарцаг1аохаран марксистско-ленински
идеий лорх1ам. Идеологе къовсам — пролетариата
класса къовсаме лорх1амерг1а дала даька да.

Импералистически реакце ший еррига идеологи-
чески средстваш оарцаг1аох коммунизмам цун сил-
лерча идеяш сий доаде а капитализма оаг1ув хьалла-
ца а г1ерташ. Имперализма керттера идейо-полити-
чески герз да — **антикоммунизм**, цун керттера чу-
лоацам ба социалистически строя аьл-диташ дувцар,
коммунистически парте политикен, цо кхоачашде да-
га кхоабараш, марксизма-ленинизма хьехам хар-
ца хьаьхалла. Антикоммунизма фальшин лозунгаш-
ца импералистически реакци т1а а хуьв, н1з а бу
дерригача хьалха мел латачоан революционни мел
долчоан, къахьегамхой муг1араш толхад къовсам
лоаттабара бола пролетарий л1оам боахе г1ерт. Цу
ларжача байракха к1ал г1улбенаб х1анз социални
прогресса беррига моастаг1и: финансий олигархин
т1ема г1улакх леладараш, фашисташ реакционни
клерикалши, колонизатораш помещикаш, импери-
алистически реакце беррига идеяш а политически а
г1ончаш. Антикоммунизм — буржуазе идеологен де-
градаци т1ехъара боарам гучабалар да.

Адамаш духовни плене соцаде г1ерташ, бур-
жуазе строя защитникаша дагалуш буржуазе
строй эксплуататорски цулоацам къайлакхуьхаш а
капитализм хозеш а йола керда «теореш».
Цар тешал ду х1анзарча ханарча капитализмо
ший цулоацам хийлаб, цунах доаьхье «йоаеш» ка-
питала «демократизаци» еши йола «халкъа капита-
лизм» хиннай, классани классий в1ашдхьаленани
д1аолаш латт, «пайдаш цхьатарна н1ксош», эконо-
мика кризисаш д1аоах, яхаш. Мадарра аьлча, х1ан-
зарча ханара капитализма дега1аохар тешал ду капи-
талистий общества в1ашдхьаленани антагонизмаш
дега1ауш латтараш, цунах чухь классий къовсам ир-
балараш бола марксистско-ленински хьехам н1ксо
хилара.

Буржуазе строя защитникаша «массане а юкх-
арча берката пачахьалкхе» оал цунах. Капиталистий
пачахьалкхе монополизм дукхал а латт, цунах со-
циални гармоний массане юкхара беркати в1аш-
т1ехъаданка а могарг1а яха кхоачашурйоаца уйлаш
д1аоаьжару цар. Баьгда, халкъ-м бокхонца йолча

г1а г1ерт къама суверенитета идея толхас, цун керте-
ра цулоацам д1абаькха, къамий эгоним хьалхьера,
ший къам кхьичарел т1ех а къаьст а хилара уйла
чуйоссар, къамий антагонизмаш лакхъара т1ехъа цу-
нах пайда эца. Халкъий цхьатарна бокхонаш хилий-
тара, цар в1аши тешам, доттаг1ал, новкъостал хилий-
тара дукха, уж кхы а айаг1а в1ашаг1ахитийтара а
социални прогресса а дукха къама суверенитета
идея ц1оаг1уо демократически низаша. Демократи-
чески хьисапе кхеташ йола къама суверенитета идея
т1а-т1а а дукхаг1а ц1оаг1уш д1аотташ латт, цун лор-
х1ам лаклуш, общество прогрессивни дега1ара лор-
х1ам бола фактор хулаш латт.

Коммунистически партеша хьинаре къовсаме лор-
табу империалисташта дукхалара, феодалишта дукха-
лара, демократически революци лертг1а чакхьалла-
ца д1ахьара т1ехъа, национальни демократе, со-
циални прогресса пачахьалкхе хьалъара т1ехъа.
Коммунисташа де лерх1араш къама керттерча
хьашташа м1аьхара да. Реакционни г1озараш анти-
коммунизма байракха к1ал къамий фронт екхийта
г1ертаро, коммунисташта т1аькхеро къамаш-мукъа-
дара болам лаьг1у, халкъа къамий хьашташта дукха-
ле ю, наьрзаяь бокхонаш карара дега1ара кхерам
т1аг1осс.

Къамий пачахьалкхенаш шой л1оамерча н1зий
хьисапе т1ехъ-т1ехъаг1а хьинаре д1аьтт — дунен т1а,
х1аьта из объективно керттера даькъе прогрессивни,
революционни империалисташта дукхалара н1з ба.
Колониални н1з-Юкхьама к1алхарча мукъаьдана
мехкаш халкъашта декхарила да х1ан-
зарча ханара юкхметтера проблема — дунен
керда т1ом цу хилийтар — кхоачашеш
геттаро бокхна лорх1ам болаш даька да-
ца. Цу мехкашкарча наьхаи материальни кхоачамехи
шоаш хьедеча нах бокхара т1емашка дукхале йоа-
цаш империализмо пайда эца тарлуш хинна ханаш
д1аьхал. Реакционни колонизаторашца дуваденна-
чен г1озараша еш йола дукхаленаша, х1аьта ишта
къамий буржуазе духъ-духъа лестара д1а а доакхаш,
цу мехкашкарча халкъашта шой кхоачамаш юкх-
арча кхерамлен г1улакх д1аоттаде а керда машара
ц1оаг1але хинна д1аотта а могарг1ола ха хьаьттай. Из
д1аьхел цар шой керттерча хьашташа а дерригача
халкъий хьашташа а.

**Мукъадийннача мехкашкарча халкъий социалисти-
чески пачахьалкхенашкарча халкъий низаш т1ема**
**кхерама дукхаларча къовсаме в1ашаг1аохар дерри-
гача дунен машара бокхнаг1а бола тешам ба.** Из дерри-
гача адамлен кхьа даькъах шин даькъа л1оаме н1зи
чу а л1оацш йола империалистически агрессораш
т1ехъашка баха могарг1ола н1з бола фронт я.

Социализма мехкаш империалистически н1з-Юк-
къама к1алхарча мукъаьдана г1ерташ къовсаме лор-
табеча а мукъадийннача а халкъий бокхонца ц1ена де-
гаш дола доттаг1и да, шойташа моамг1а царна нов-
къостал а ду. Уж г1ерт колониални н1з-Юкхьама
еррига фронт д1аьха а, эхача колониални импери-
метте хьаьлача пачахьалкхений шой л1оламе хил-
лар ц1оаг1е да.

КПСС-а лерх1 колониални ахколониални дукъ
Юкхессача халкъаштара шоаша ц1оаг1о ший дунен
халкъашта юкхерча политика лорх1амерча даька. Из
ц1оаг1о латт дунен социализма дунен къамий-му-
къаьдара болам вахара хьашташ ц1аьш хиларен
ларда т1а. Къамий кортамукъале янкхарен ц1оаг1е-
ярени новкъа долхача халкъашта колониални систе-
ма ц1енъа д1аькхара т1ехъа къовсаме лортабеча
дерригача халкъашта г1о дар ший интернациональни
декхар лерх1 КПСС.

ший опытаца кхитта да буржуазен пачахьалкхе —
монополизм мут1аьхара герз хилараш, х1аьта цар хе-
стаду «беркатал» — финансий капиталла маг1аташ-
та дола беркати, б1аьш миллионаш долча къахье-
гама адамашта йола халонани л1азашни хилараш.

Антикоммунизма «теоретикаша» «кортамукъа ду-
не» яхаш ц1и йоах империалистически мехке. Г1у-
лакхага диллача «кортамукъа дуне» — из экспла-
тачени бокху ца хиларен дуне сага достоянство
къаман сийи доаьхел дола дуне, боадони политически
реакци дуне, хьаьрьяьнча милитаризмаи къа-
хьегамхошара ц1еца ц1ир лехарен дуне да.

Монополистически капиталло хьаьхулит **фашизма**
идеологи — эггара ц1оаг1аг1а шовинизм расизм
идеологи. Г1аьдла керте латта фашизм — из финан-
сий капиталла дукхаг1а реакционни болча, дукхаг1а
шовинизма уйлаш т1а латтача, дукхаг1а империали-
стически йолча элементни гучаьхара террористиче-
ски диктатура я. Фашизм массанаьха а массаза а д1а-
йолалу хьаьрьяьнча антикоммунизмагара, болхлой
класса партеи д1ахьара а яьха, йоха а яь, пролетари-
ата низаш декъа а далайта цар къаьст-къаьстача
доакхашта еттарг1олаш, х1аьта д1аьхо еррига кхьйола
демократически партеи а организацион а д1аьохарг1-
йолаш, халкъаш капиталистий монополией политикан
хкетамза герз дерг1олаш. Фашизм ше тохаш йола
х1ама эггара хьалха коммунистически партеиша ду-
хьал тох, уж бокхонца йола ц1оаг1аг1а, болхлой клас-
сен берригача къахьегамхой хьаштий тешаме, за-
щитникаш хилараш.

Импералистически реакце шовинизма расизма
хи шерра пайда эц къамаштен расаштен юкхара
къовсамаш хьаьдара, б1арчача къамаштен расаш-
тен т1аьхара (антисимизм), негаштен к1езига де-
г1аьдхьача мехкашкарча халкъаштен раса дискрими-
нати яр), къахьегамхой классови сахкетам баддберза-
бара, пролетариати цун ц1оаг1онхойн классай къов-
саме т1ара бахара.

Импералистически политический идеологический арсе-
нале **клерикализма** лорх1ам т1ехъ-т1ехъаг1а лаклуш.
К1назаш цун ляржаш йолча аппараташ пайда эца-
рах кхоачам бац цо. Цун я х1анз дукхаца капитали-
стий мехкашка г1аьдла керте латта йокхийн политиче-
ски партеи. Ший профхьоаг1оний, каг1ича наьха,
кхалнаьха, кхьйола организацион в1ашаг1а а еташ,
клерикализм болхлой класса мут1араш, къахьегам-
хой мут1араш декъаьдолоит. Монополизма кхьаьраша
ахаш тел къахьегамхой дынах тешаш хилараш, цар
суверех, предприсудх пайда эцац йолча клери-
кальни партеишен организацион.

Буржуазе идеологе къахьегамхой лехабеш дола
тайпаш, формаш, методаш, средстваш дукхача
тайпара да. Ц1аьбаьгда, цар цулоацам ца1 ба — д1аьо-
лаш латта капиталистий строй хьаллоациг1а. Монопо-
лий оалд идейо бакъделга, эксплуатаци бакъделга,
общества доаьхьени коллективизм сий доаьдла,
милитаризм т1оми хестаделга, колониализм расизм
бакъделга, халкъашта юкхе моастаг1али эг1азали
декхилга — ишта я х1анзарча ханарча буржуазе по-
литический а экономический а теореш, философех, со-
циалогех, этиках, эстетиках йоаха идеяш.

Азе, Африка, Латински Америка мехкий демонра-
тически низашта дукхаларча къовсаме реакце
керттера герз хулаш доаг1а антикоммунизма. Цуна
чухь в1ашаг1ахет империалистически идеологи феод-
альни, проимпериалистически элементни а колони-
альни Юкхьама мукъаьдана мехкашкарча бур-
жуазе реакционни группал а идеологи.

Национализма юкхара демократически цулоацам
Ютолабел, цун реакционни йола оаг1ув совьянхка, къа-
ман-демократически низаш юстардаха, социални
прогрессана дукхале е, илмла социализм д1а ца яр-
жойта г1ерт цу мехкашкарча халкъашта дукхалара
тоаьш. Цу ханна цар хьаьттао «къаман тайпарча
социализма» йола теореш, пропаганда ю, массаза а
хулача бessa, классай къовсаме юкхерабоанкхача, ка-
г1ича буржуазе социализма хьаьхьегарча иллюзий
тайпарча социално-философски дотринашта. Цу
теореша халкъаш тувладу, къамаш-мукъаьдара
т1ехъара болам дега1аушхилга жоаьдетт, цун толамашта
кхерам г1аоттабу.

Колониални Юкхьама мукъаьдана мехкашка
шерра д1арж къаман-демократически, антиимпери-
алистически идеяш. Уж идеяш хьаллоацача кхьча на-
хаца цхьана коммунисташа сабаре халкъ д1акхетиду
империализмнен чурча реакциен дукхалара хьина-
рера къовсам а ца лелабеш къам ший л1оламе хилари
социални прогресси хила йиш я аха иллюзеш йсса
хилараш, хоадм болаш къовсаме лортабу шовиниз-
ма а к1ьза режимиш демократи Ютолаьлен бакъ-
деш йолча реакционни идеологе кхьча формаашта
а дукхал. Цуна цхьан коммунисташ социалистиче-
ский идеологе викалаш а д1аотт, илмла социализ-
ма байракха к1ал халкъаш хьота а долийташ.

Империалистически буржуазе идеологический къов-
сам ший ларца эггара хьалха болхлой классан цун
марксистско-ленински партеишен дукхалберзаьб.
Буржуазе болхлой класса еш йола влини гойташ
дола г1улакх да болхлой боламчара социал-демокра-
тизми коммунистий боламчара ревизионизм.

Х1анзарча ханара аьтхьегара социал-демократи
болхлой болама юкхара буржуазе лорх1амерг1а йола
идеини а политический а ц1оаг1але я. Цо еклектически
в1ашаг1аох къаьна оппортунистий идеяш «кертгаг1а»
йола буржуазен теореш. Социал-демократе аьтхье-
ра т1ьам марксизма саьца д1аьаьда, х1аьта ил-

VIII. Машаре дахари дерригача дунен машара т1ехъара къовсам

Ший араьхара политика хьаьхье беча балхача
КПСС-а керттера кхоачашде лерх1 СССР-е комму-
нистически общество хьалъарен социализма дунен
система дега1аолаьран эша машаре хьалаш лалаш-
дари машар безача дерригача халкъашта цхьана
долла х1ама х1алак дерг1олча дунен т1емах адамаш
мукъаьдара.

КПСС лерх1 дерригача дунен машар лорабел
ц1оаг1бел могарг1ола низаш дунен т1а хьаьхьина а
дега1аолаш а хилар. Пачахьалкхенашта юкхара
принципиально керда г1улакхаш хилара эша торонаш
хьаьху.

Цхьане шоллаг1оа доал дара е ца1 шоллаг1оа
кара хилара, н1з болчо к1алисар тоялара г1улакхаш
мара пачахьалкхенашта юкхара кхьйлола г1улакхаш
доаьц империализма. Цо дунен халкъашта юкх-
ара г1улакхаш уьттаду диктата, кхерам т1аьсарча,
н1з бара, ший хьаштар дара наькъаца. Агрессивни
т1емах цо лерх1 дунен халкъашта юкхара — дешаш
къоастадара хиланза ярг1олаца средство. Имперали-
стически пачахьалкхенашта дипломатех хинна а
хиннай, йолаш а шой л1оам кхьча халкъашта
наьбехара эша инструмент, т1ема кичо яра эша
решал. Деррига доал империализмага долча хана
т1емах машарахилла дола дош къоасташ хинна ц1оа-
г1а халкъашта кхьйла а кукхаш финансово-
промышленни олигархе.

Социализмо империализма дукхал уьттаду ду-
нен халкъашта юкхара г1улакхий керда тайпаш.
Ший ларде машара, цхьатарра бокху хилара, хал-
къаш шоаш къаста бокху хилара, деррига мехкаш
шой л1оламе хилари цар суверенитети ларх1ара
принципаш йолча социалистически пачахьалкхений
араьхара политикон, х1аьта ишта социалистически
демократе дог1ена, гуманин методашен т1а-т1а ду-
кхаг1а влини лортабу дунен т1арча хьала. Дунен
халкъий г1улакхашта юкхе ше л1оацш хинна керте-
ра моттиг империализмагара д1аьнчана а социа-
листически система лорх1ам т1а-т1а дукхаг1а лах-
луца а хана, шой л1оламе хула яькхьача пачахьал-
кхенийн капиталистически мехкашкарча дукхача
наьхен лорх1ам дунен политикана юкхе ц1оаг1а
лакхьеннаца хана социализмо отьаь керда принци-
паш империалистически агрессияш политикан прин-
ципел юкхьа йиш йола йиьза торо хьаьху.

Исторе чухь эггара хьалхалг1а хьаьхьинаб йокхийн
ярша меттел, эламгача пачахьалкхенаша, шой
лоламе дега1адарча новкъа даьнчаца мехкаша, ма-
шар оттабел г1ертча ерригача пачахьалкхенаша, н1з
хиларген ца хиларген хьажеца доацаш, шой л1оламе
араьхара политика курс лелаш йиш йола хьал.

Вай ханара керттера дош да т1емах машарах
дола дош. Т1ема кхерама ца1 мара боаца хьаст ба
империализм. Империалистически лагери адамашта
де кичьду эггара а уьнзарг1аг1а дола зулам — ц1ак-
кха а ца хиннаца тайпара ц1оаг1а б1арчча мехкаш
доаьдург1ола, б1арчча халкъаш х1алак дерг1ола ду-
нен термоядерни т1ом. Машарен т1емен дош б1аьш
миллионаш болча наьха бахарен баларен дош а хин-
на д1аоттад.

Халкъаша шой н1з т1аьбахитта беза империали-
сташ шой ханнаьха совцабара, наха балар даьхаш
дола герз тоха йолча торонах уь бахара. **Керттерадар**
да термоядерни т1ом хургоаьцаш соцабар, из бола ца
балиттар. Вай ханарча наха из дулург а да.

Советски пачахьалкхе ц1оаг1аг1ар, дунен социа-
листически система хьахилар общества вахара чурта
т1емаш д1аьдла адамашта б1аьшараша дагадоаллар
кхоачашдара г1аьдлаца новкъа баькхка исторически
г1а ба. Дунен социалистически даьк т1а эц т1емаш
хьаьдур хьаштола классани социални группаш.
Илман техникан дукхача керттера доакхашка ка-
питализмал хьалха а яьни, социализмо машар безача
халкъашта бе ехнай империалистически агрессии со-
ца могарг1олаш н1з бола материальни средстваш.
Нагахьа сана капитализмо ший доал цераьен тура-
цен оттаьд дала, ший идеалаш йоаржаш т1емаш эьац
социализма. Общество в1ашаг1аоллар, пача-
хьалкхен строя, экономика, вахара хьари духовни
культурен лакхъара хьаьхьеца къаьнаьча строял
т1ех хилар — из да цун герз.

Социалистически система дунен т1ара деррига ма-
шар беза низаш т1аьуза бокхонца г1ола центр я. Цун
араьхара политика принциплал т1а-т1а дукхаг1а
кхоабал а ю, хьал а л1оац дунен халкъаша. Дунен т1а
хьаьхьинай Иальмаме Юнкха машара зона. Социали-
стически мехкашца цхьана цуна юкхейола т1ом хьа-
белга цу е вох баьхьанаша хьаштодоаца социали-
стически йоацача пачахьалкхений Юнкха группа.
Уж пачахьалкхенаш дунен политикан арена т1а яла-
ро машара пайда болаш ц1оаг1а хийцай н1зий соот-
ношени.

Нейтралитета политикан лелаш, т1ема агрессивни
блокашта юкхе даька ладараш болча кхерамах лора-
дза г1ерт мехкаш дукхаг1а хулаш латт.

ман социализма демократически социализм оалаш
яр дукхала а яькхай. Цун оаг1онгахьарчар хариду
буржуазен общество антагонистически классани
классий къовсам хилар, уж т1абарж пролетарски ре-
волюци хиланза ярг ца хилара дукхал, производств
торонашта къаьст-къаьстача наьха доаьхье хулга
д1адакхара дукхал. Цар тешал ду «капитализм
трансформаци» а хулаш социализмаг1а йола яхаш.

Социалистически революцено социални реформаш
дукхал уьттарг1ара д1аьдлабел аьтхьегара социа-
лишаш, х1аьта пачахьалкхен-монополистически ка-
питализм бакъьарга а кхьаьчар. Хьалхалг1а цар проле-
тариатага йоахар шой революционни марксизмаца
барт в1ашаг1а ца кхеташ дола дешаш болхлой боламо
юкхара а де дага кхоачачун хьаьхьеца а доацаш, из
кхоачашдара тороных л1аьла да. Уж х1анз гучаьха
д1аьхел социализма. Хьалха аьтхьегарча социалиста-
ша классай къовсаме мук1арло дала пролетариата
диктатурага кхачалда д1аьхьа т1аьгар. Тахан цар
классий къовсаме мук1арло де ца тигарал совг1а бур-
жуазен общество антагонистически классаш йолаш
хилар ше а хариду.

Исторе опыто хьаьхьекхар социал-демократизма
идеологена а политикана а банкротство хилар. Кхь-
меттел реформистски партеи Габдла керте эьтача
хана а цар кхоачам бу монополистически буржуазе
дола новкъа йоаца цхьаьла реформаш ярах. Анти-
коммунизмо социал-реформизм идейо-политический
хьаьхьеца кхы д1аьла моттиг йоаьш соцайяр. Из —
социал-демократизма кризиса керттерча баьханех ца1
да.

Марксизмо-ленинизм д1аьхел керда а кхы керда а
коталонаш йоах. Из котьовл, х1ана аьлча цо хьаьтти
машара, кортамукъалена, прогрессага кхача г1ертча
болхлой класса, адамлен дукха а дукхаг1аьри
вахара хьашташ, хьаьтти капитализмаметтел т1а-
йоаг1аца кердаца общества идеологи.

Исторически кердаца замах дунен халкъий дешаш
къоастадеца юкхе халкъаша ц1оаг1а даька лада
йиш

